

מלאכת בישול

זהירות ממלאכת בישול בהכנת תה וקפה

קונטרס אחרון סי' קסח ס"ק ח

במרדכי בפרק כירה בשם רא"ם להחמיר אפילו בכלי שני, משום חסרון ידיעתנו. וי"ל שהוא משום שבת וסקילה וחטאת, כמו שכתב הרא"ם שם, אבל אין להחמיר כל כך בספק ברכה שהיא דרבנן.

שוע"ר סי' שיח

יא תבשיל יבש שאין בו רוטב כלל, אין בו בישול אחר בישול, אם נתבשל כבר כל צרכו, ואפילו נצטנן לגמרי. ומותר אפילו לשרותו בכלי ראשון רותח כדי שיהא נימוח שם ויהיה דבר לח.

ואם הוא דבר יבש שלא נתבשל מלפני השבת אין שורין אותו בשבת בחמין שהיד סולדת בו ... ובכלי שני אסור לשרותו מדברי סופרים ... אבל מותר לערות מכלי שני שהיד סולדת בו על כל דבר יבש שלא נתבשל, חוץ ממין דג שנקרא קולייס האספנין ומליח הישן ... שאלו אינם צריכים בישול אלא מעט, ועירו זה הוא גמר מלאכת בישול, וחייב עליו משום מבשל.

יב ויש מי שמסתפק וחושש מחיוב חטאת גם בכלי שני שהיד סולדת בו, מפני שיש דברים רכים שמתבשלים גם בכלי שני, ואין אנו בקיאים בהן ... ויש להחמיר בכולן לבד מבתבלין שהתירו חכמים בפירוש ליתנם בכלי שני, וכן מים ושמן כמו שיתבאר, והוא הדין לשאר משקין.

יז המלח צריך בישול רב כמו בשר שור, ואינו מתבשל אלא על האש ... וי"א שהמלח אינו צריך בישול אלא מעט, ואסור ליתנו אף בכלי שני, כל זמן שהיד סולדת בו. והמחמיר תבוא עליו ברכה.

יח וכל זה במלח שאינו מבושל. אבל מלח שלנו שמתקנים אותו על ידי בישול במים, מותר ליתנו בכלי ראשון לדברי הכל, שאין בישול אחר בישול בדבר יבש, אפילו הוא נימוח על ידי בישול זה השני, כמו שנתבאר למעלה. ומכל מקום המחמיר בו כמו בשאר מלח, תבוא עליו ברכה.

יט אסור ליתן תבלין בקערה ולערוט עליהם מכלי ראשון שהיד סולדת בו, מפני שעירוי מכלי ראשון מבשל כדי קליפה, ואם עירה, אזי הקליפה אסורה, מפני שנתבשלה בשבת.

כ ואפילו מכלי ראשון מותר לערות לתוך מים צוננים, שלא אמרו שעירוי מכלי ראשון מבשל, אלא במערה חמין על גבי תבלין וכיוצא בהן, שאין החמין מתערבין ממש בתוכן אלא מכין עליהם בקילוחן ומבשלין, אבל מים במים שמתערבים ממש, אין כח בקלוח לבשל מים התחתונים, אלא התחתונים גוברים ומצננים את העליונים.

כב מותר לערות מים צוננים אפילו מועטים לתוך מים חמין שהיד סולדת בו שבכלי שני, אבל לא לתוך חמין שבכלי ראשון. ואם הצוננים מרובים כל כך שאי אפשר שיתחממו עד שתהא היד סולדת בו, רק שיפיגו צינתן מותר, אפילו לתוך כלי ראשון.

הלכתא רבתא לשבתא

אע"פ שאין בישול אחר בישול בדבר יבש, מכל מקום אם חוזר ונמחה ממנו קצת יש בו משום בישול אחר בישול בלחלוחית המחוי, אם היד סולדת בו. ולכן צריך לזהר במאד שלא ... לשפוך בכלי ראשון שהיד סולדת בו על צוקער, כי מאחר שהצוקער נמחה, יש בו משום בישול. ולכן אין להקל במלח שלנו אף שנתבשל תחלה, שמאחר שחוזר ונמחה, אין להקל בו יותר מבמלח שבימיהם, לפי חילוק הדעות שבשלחן ערוך, שיש אוסרים אפילו ליתן בכלי שני שהיד סולדת בו. והמחמיר תבוא עליו ברכה.

צמח צדק – חידושים על הש"ס (לט, סע"ב)

שטת הרשב"א סבירא ליה חמין לתוך צונן, היינו אפילו הצוננים מועטין ... נמצא לערות מן מים חמים ... כלי ראשון, ולערוט עליהם על טייה (ר"ל משקה הטייה, לא על העלין) שנצטנן ... זה שרי ... משא"כ לשטת תוס' אסור ... כיון שהחמין מרובים על הצונן, אין זה נקרא חמין לתוך צונן ... טוב להחמיר לשפוך תחלה מהלאייק לכלי אחר, ואחר כך לערות מהכלי אחר על משקה הטייה.

צמח צדק – חידושים על הש"ס (מא, ב)

כיון דקיי"ל מלח גס בכלי ראשון לא מבשל, אף שעניינו רואות שגם בכלי שני ימוס המלח ויהפך טעם התבשיל למלח ועכ"ז אינו חשוב בישול, אם כן גם טייה, אף שענינו רואות שהמים מקבלים טעם הטייה יש לומר אין זה בישול.

השבח והתודה להשי"ת, על אשר סיימנו י"ג שנה רצופים של שיעורי הלכה למעשה השבועיים, ועל אשר בשיעור הנוכחי מתחילים אנו את השנה הי"ד של השיעורים.

בשיעור הנוכחי הרינו מסיימים בעזה"ת את סדרת השיעורים על החלק הראשון של ל"ט מלאכות שבת, שהן המלאכות הקשורות אל "תנא סידורא דפת נקט" – ממלאכות חורש וזורע, ועד למלאכת בישול.

עתה עוברים אנו לחלק השני של ל"ט המלאכות, שהן המלאכות הקשורות לעשיית בגדים, מתחיל ממלאכת גוזז צמר, ועד למלאכות תופר וקורע:

א) מלאכת גוזז – בצמר, בשערות ובצפרנים.

ב) מלאכת גוזז – גוזז בכלי ותולש ביד

ג) מלבן – שרייה וסחיטה, ושמא יסחוט.

ד) מלאכת מנפץ – מנפץ וסורק, ושאר מלאכות אריגה.

ה) מלאכת צובע – באוכלים, בגוף ובבגדים.

ו) מלאכת טווה – טווה ושוזר, בשבת ובמשכן, בציצית ובכלאים.

ז) מלאכות קושר ומתיר – קשר של קיימא, מעשה אומן ועניבה.

ח) מלאכת תופר – בסיכת בטחון ובמהדק.

ט) מלאכת קורע – בבגד, בנייר ובדבק.